

Fellesforslag fra Krf, Sp, Frp og H 24.11.2022 – ver 4.0

Sperrefrist torsdag 24 november kl 1800

PS sak 92/2022   HANDLINGSPROGRAM 2023 – 2026 – LIER KOMMUNE

1. Økonomiske rammer

- 1.1. De økonomiske rammer, som fremkommer av kommunedirektørens beslutningsgrunnlag med vedlegg, legges til grunn for den økonomiske planleggingen i handlingsprogramperioden.
- 1.2. Rammer årsbudsjett 2023
Rammer for hvert utvalg fastsettes i samsvar med kommunedirektørens beslutningsgrunnlag med vedlegg, justert for endringer i vedtaket.
- 1.3. Skatt
Den kommunale skatteøren fastsettes til den enhver tid gjeldende maksimalsatsen.
- 1.4. Låneopptak
Lier kommune tar opp inntil 317 millioner kroner i lån til finansiering av investeringer jf. Kommunelovens § 14-15 første ledd.

Formidlingslån
Det planlegges å ta opp inntil 100 millioner kroner i formidlingslån Formidlingslån tas opp som annuitetslån med 5 års avdragsfri periode, deretter nedbetaling over 20 år.
- 1.5. Likviditet
Driftskreditt på 100 mill kr. i DNB videreføres i 2023.
Likviditetssituasjonen anses som tilfredsstillende, men vurderes nærmere i årsrapporten for 2022.
- 1.6. Egenbetalinger, gebyrer og avgifter
Ordningene fastsettes slik de fremgår av "Oversikt over avgifter, gebyrer og egenbetalinger" i kommunedirektørens tilleggsinnstilling.

1.7. Endringer i tilleggsinnstilling

Følgende rammeendringer legges inn i tillegg til beslutningsgrunnlaget.

Endringer i driftsbudsjettet

Beløp i 1000	Handlingsprogram			
	2023	2024	2025	2026
Endringer i tilleggsinnstillingen				
1 Endring skatt og rammetilskudd	-89 691	-89 691	-89 691	-89 691
2 Lønns-, pris-, og inntektsvekst	68 394	68 394	68 394	68 394
3 Pensjon	-1 373	-1 373	-1 373	-1 373
4 Redusert utbytte (ekstrautbytte)	10 000	5 000	0	0
5 Økning strømpriser	6 000	6 000	6 000	6 000
6 forsikringer	200	200	200	200
7 forvaltningsrevisjon	565	565	565	565
Tiltak i statsbudsjettet				
8 Statsbud - Basistilskudd Fastleger	2 400	2 400	2 400	2 400
9 Statsbud - Gratis deltids plass SFO helårsvirkning	4 383	4 383	4 383	4 383
10 Statsbud - Barnehage redusert makspris	1 820	1 820	1 820	1 820
11 Statsbud - Redusert pensjonspåslag for private barnehager	-265	-265	-265	-265
12 Statsbud - Gratis barnehageplass fra tredje barn i familien	111	111	111	111
13 Statsbud - Gevinster knyttet til nytt prøvegjennomføringssystem i skolen	-60	-60	-60	-60
14 Statsbud - Utdanningsdirektoratet overtar ansvaret for tilsyn med private barnehager	-25	-25	-25	-25
15 Statsbud - Barnekoordinator – helårseffekt	415	415	415	415
16 Statsbud - Drift av nasjonale e-helseløsninger i 2023	48	48	48	48
17 Statsbud - Endringer i sosialhjelp	-106	-106	-106	-106
18 Statsbud - Barnevernsreform og samværsplan	2 552	2 552	2 552	2 552
Endring finans og netto driftsresultat				
19 Renter	252	549	476	333
20 Avdrag	0	559	588	439
21 Overføring til investering	10 480	-76	-132	160
22 Avsetning disposisjonsfond	-16 100	-1 400	3 700	3 700
Sum Endringer	0	0	0	0

Endringer i investeringsbudsjettet

Det foreslås ingen endringer i investeringsbudsjettet

Endringer i tekstdokumentet

Følgende kapitler og vedlegg i beslutningsgrunnlaget endres iht. tilleggsinnstillingen:

- Avsnitt om huseiergebyrer
- Vedlegg 5 Oversikt over avgifter, gebyrer og egenbetalinger
- Vedlegg 6 Selvkostoversikt
- Vedlegg 7 Tilskuddssatser for ordinære ikke-kommunale barnehager

1.8 Endringer som følge av statsbudsjettforliket på Stortinget

1.9 Utgår

1.10 Rammeendringer

Endringer i driftsbudsjettet

1000 kr.	2023	2024	2025	2026
<i>Oppvekst-, kultur- og idrett</i>				
PP-tjenesten – økt innsats barnehager – ref 3.13	400	800	800	800
Frivilligsentraler – økning 40 % daglig leder Lier Bygdetun – ref 3.16	300	300	300	300
Revidert reguleringsplan Lier bygdetun – ref 3.19	0	0	500	500
SAL – tillegg ferieaktiviteter – ref 3.15	200	200	200	200
Skolebibliotek/Ja til leselyst – ref 3.12	700	350	350	350
Fritidskontakter – ref 3.31	400	400	400	400
<i>Helse-, omsorg- og velferd</i>				
Kompetansehevende tiltak – økt kvalitet – ref 3.2	0	1000	1000	1000
Fysioterapi – økt årsverk/hjemler – ref KS sak 121/22	1300	1750	1750	1750
Bostøtte – tilpasning til behov – ref KS sak xxx/22	-3400	-1400	-1400	-1400
Tomgangsleie – ref 3.5	-100	-100	-200	-200
Renter	-98	-609	-579	2918
Avdrag	-107	-107	-613	-613
Avsetning disposisjonsfond	405	-2584	-2508	-6005
Sum	0	0	0	0

Endringer i investeringsbudsjettet

1000 kr.	2023	2024	2025	2026
Tranby senter – rehabilitering/ny skole – ref 3.17 og 3.21	0	0	0	200000
Tranby senter – utvikling/salg eiendom – ref 3.17 og 3.21	0	0	0	-50000
Årkvislaveien – ref KS sak xxx/22	-5000	-20000	0	0
Hjemmeside – oppgradering/modernisering – ref 3.22	1000	1000	0	0
Reduksjon / (Opptak) av lån	3200	15200	0	-110000
MVA refusjon	800	3800	0	-40000
Sum	0	0	0	0

2. Generelle føringer

- 2.1. Det forutsettes at tiltak gjennomføres som beskrevet i grunnlagsdokumentet og budsjettvedtaket. Tiltak av prinsipiell betydning legges fram som egne saker. Avvik skal meldes fortløpende i månedsrapporten og senest ved behandling av tertialrapport/årsregnskap.
- 2.2. Lier kommunes visjon «Grønne Lier – for alle innbyggere» legges til grunn for arbeid i alle sektorer. Hele Lier tas i bruk ved at det legges til rette for å bo i hele kommunen og opprettholde tjenestetilbud som bl.a. skole- og barnehagetilbud nær der folk bor.

- 2.3. Følgende økonomiske forutsetninger legges til grunn for økonomiarbeidet i perioden for å sikre en sunn økonomi:
- Netto driftsresultet i % av inntektene på 1,75 %.
  - Disposisjonsfond på minimum 10 % av driftsinntektene.
  - Gjeldsgrad for gjeld eksklusive selvkostprosjekter på under 70 % av driftsinntektene.
- 2.4. Behandling av detaljbudsjett for kommunale foretak
- Lier eiendomsselskap KF får gjennom kommunens handlingsprogram vedtak om internhusleie og eierbidrag (avskrivninger).
  - Lier Vei, Vann og Avløp KF får gjennom kommunens handlingsprogram vedtak om budsjettramme Vei.
  - Detaljbudsjett for de kommunale foretakene vises ikke i kommunens handlingsprogram men vedtas kun av foretakenes styrer.
- 2.5. Hovedutvalgene gjennomgår budsjett for de virksomheter som sorterer under hvert hovedutvalg i løpet av 1. kvartal 2023. Hovedutvalgenes handlingsrom til omdisponeringer innenfor egen budsjettramme synliggjøres.

3. Verbalvedtak - Oppdrag, tiltak mv.

- 3.1. Følgende måltall videreføres i 2023:
- Nærvær – 95%
  - Læreplassordningen 1:500 – læreplass/innbyggere
  - Introduksjonsprogram – kvalifisering for skole/utdanning/arbeid – 80%
- 3.2. Riktig kompetanse på rett sted til rett tid er en forutsetning for å gi gode tjenester og sørge for at medarbeidere trives og gis meningsfulle oppgaver. Publikumsrettede og utøvende tjenester styrkes.
- Det er vanskelig å få tak i kvalifisert personale, og man bør sette inn tiltak både for å få tak i og beholde, kvalifisert personale.
- Følgende tiltak gjennomføres/vurderes:
- Ordningen med frikjøp for kompetansehevende tiltak for alle i HOV for å øke kvaliteten i tjenesteproduksjonen videreføres, og kan innføres for andre deler av kommunal tjenesteproduksjon.
  - Innføring av et eget rekrutterings-/beholde-tillegg.
  - Økning av kontaktlærer-tillegg.
  - Innføring av et eget funksjons-tillegg.
  - Lederlønn på virksomhetsnivå.
  - Økt bruk av etter-/videreutdanning.
  - Fleksible turnuser og vaktordninger.
- 3.3. Lier kommune har utviklet et verdsett preget av åpenhet, tilgjengelighet og etterrettelighet. Dette skal prege den kommunale tjenesteproduksjonen samt all eksternt og intern aktivitet. Kommunedirektøren vurderer et informasjonsopplegg som sikrer at dette er godt kjent både eksternt til publikum og internt til ansatte. Frist i løpet av 2023.

- 3.4. Det igangsettes et arbeid for å spre kunnskap rundt kognitiv svikt, herunder hvordan man kan tilrettelegge i eget hjem. Økt fokus på bruk av velferdsteknologi kan være et hjelpemiddel for å lykkes. Det vurderes etablering av et besøksrom/infosenter innen velferdsteknologi for brukere/pårørende etter modell fra Asker/Bærum, gjerne i samarbeid med andre kommuner og leverandører av utstyr/løsninger. Frist i løpet av 2023.
- 3.5. Arbeidet med å redusere tomgangsleien fortsetter gjennom bedre rutiner og økt fokus på samordning – drift og fag - mellom boligkontoret, vedtakskontoret og LEKF. Noen tiltak som Boteam og boligtildelingsmøter er gjennomført. Disse må videreutvikles. Ubegrunnet avslag på tilbud som skyldes at disse oppleves usentrale eller har manglende kollektivtilbud, kan ikke aksepteres.
- 3.6. Behandlingstiden for Startlån i Lier kommune er nå opp i mot 9 mnd. Kommunedirektøren bes om å utrede muligheten for å utføre en smidigere og raskere saksbehandling med kostnadsoverslag sammen med 1. tertialrapport 2023.
- 3.7. For å redusere kostnaden knyttet til overliggere fra sykehus, vurderes om man bør inngå avtale med private leverandører – rammeavtalepartnere - om kjøp av flere langtidsplasser for å ha bedre kapasitet til korttidspasienter. Kostnadmessig sammenlignes dette med å utvide kapasiteten på korttidsplasser på Liertun med 3 – 5 plasser. Omfanget av overliggere – personer/døgn - rapporteres løpende hver måned. Frist 1. tertialrapport 2023.
- 3.8. Fysisk aktivitet er en viktig verdi hele livet. Kommunedirektøren gis i oppdrag å sikre at beboere i alle døgnbemannede institusjoner får minst 1 time daglig aktivitet. I tillegg bør det utarbeides rutiner som sikrer at avtalte individuelle aktiviteter gjennomføres som planlagt. Det fremmes en egen sak i løpet av 2023 om eventuelle dekning av merutgifter til gjennomføring.
- 3.9. Som følge av omorganisering av Statped er flere oppgaver overført til kommunene. Kommunedirektøren kartlegger og utreder hvordan kommunen kan løse disse oppgavene, f.eks logopedtjenester, og fremmer en egen sak i løpet av 2023.
- 3.10. For å gjøre arbeidsdagen i skolen mer fokusert på kjerneoppgavene vurderes ulike tiltak:
- Fjerne tidstyver for lærere gjennom en kritisk gjennomgang av rapporter og planer og/eller om disse kan gjennomføres av andre yrkesgrupper.
  - Samordning av merkantile funksjoner ved skolene.
  - Bruk av andre profesjoner enn lærere for å hjelpe krevende elever, f.eks miljøarbeidere.
  - Økt fokus på faglige utfordringer for flinke elever gjennom å etablere, utvikle og styrke opplegg med forsert utdanningsløp i kjernefag, f.eks matematikk.
- 3.11. I HP 2020 – 2023, punkt 2.1. ble det vedtatt å utarbeide en plan for sertifisering av skolene i Lier knyttet til dysleksi og dyskalkuli. Dette ble gjentatt i HP 2021 – 2024, punkt 3.3. Ifølge rapportering i 2. tertialrapport 2022 er prosjektet fortsatt rapportert forsinket. Dette arbeidet må nå gis nødvendig prioritert og forventes ferdigstilt i løpet av 1. halvår 2023.

- 3.12. I samsvar med kommunestyrets vedtak i sak 117 og 118/2022 utarbeides det en plan for styrking av skolebibliotekenes arbeid med lesestimulering gjennom bl.a oppfølging av intensjonen i saken «Ja til lese- og skriveglede for tøffe gutter». Det søkes om tilskudd fra Utdanningsdirektoratet og kommunen stiller med 30% egenfinansiering. I tillegg opprustes de etablerte skolebibliotek, innføring av På Sporet og App Skolestart for å fremme leselyst. Forventet oppstart skoleåret 2023/24.
- 3.13. PP-tjenesten styrkes med et årsverk fra skoleåret 2023/24 for bedre å bistå med veiledning og rådgivning knyttet til arbeidet med å tilrettelegge tilbudet for barn/unge med særlige behov i barnehager.
- 3.14. Støtten til samfunnshus/forsamlingslokaler videreføres på dagens nivå og etter søknad. Det utredes muligheter/alternativer for økt bruk av disse til å dekke opp for behovene for øvingslokaler m.v til kulturlivet, bl.a. Liunggjengen, Brazz Banden, Hennemusikken.
- 3.15. Eplefondet, BUA aktivitet og utstyr, ferieaktiviteter i Lier og kulturskolens friplasstilbud synes å være gode ordninger for å gjøre det mulig for barn og unge å delta på fritids- og ferietilbud uavhengig av f.eks foresattes økonomiske situasjon. Sommeråpne kultur- og fritidstilbud er inkluderende og virker forebyggende. Kommunedirektøren bes legge frem en sak om det i tillegg bør innføres en ordning med opplevelseskort og/eller har behov for en utvidelse av rammene for dagens ordninger, utover vår styrking av ferieaktivitetstilbudet på kr 200.000. Målet er å unngå utenforskap blant barn og unge. I saken som legges frem er det viktig å få en helhetlig beskrivelse av dagens fritids- og ferietilbud til barn og unge i Lier. Frist 1. tertialrapport 2023.
- 3.16. Daglig leder for frivilligsentralen knyttet til Lier bygdetun økes fra 60 til 100% i samsvar med endring av den statlige tilskuddsordningen for Frivilligsentraler med virkning fra 1. januar 2023. I motsatt fall faller tilskuddet bort.
- 3.17. Planlagt stedsutvikling for alle deler av Lier – Sylling, Tranby, Lierbyen, Gullaug – gis økt fokus. Det pågående planarbeid med stedsutvikling må følges opp av tiltaks-/handlingsplaner og nye tiltak innarbeides i HP 2024 – 27. Dette omfatter f.eks tiltak i Sylling, etablering av seniorsenter og nytt bibliotek i Lierbyen samt skole/idrett Tranby. I den forbindelse vurderes utvikling/salg av kommunale eiendommer og eierandeler som delfinansiering ifm HP 2024 – 2027 med tilhørende 10-årig investeringsplan. Utbygging av P-feltet på Tranby vurderes fortløpende sett i lys av aktiviteten knyttet til Pukkverket.
- 3.18. Realisering av nytt og funksjonelt Seniorsenter i Lierbyen og hensiktsmessige lokaler for bibliotek i Lierbyen synes avhengig av tilgjengeligheten av sentrale lokaler. Dette kan ses i sammenheng med realisering av Fosshagen 3 og rehabilitering av rådhuset, men andre muligheter må vurderes fortløpende.
- 3.19. Fremtidig utvikling av Lier bygdetun er avhengig av at det utarbeides en ny reguleringsplan. Alle planlagte prosjekter med unntak av et formidlingssenter kan løses innenfor eksisterende plan. På sikt bør ny plan utarbeides i tett dialog mellom bygdetunet og Lier kommune.

- 3.20. Planlegging av rehabilitering av rådhuset videreføres innen rammen av stedsutviklingsprosjektet for Lierbyen. Det legges opp til en effektiv, funksjonell og nøktern arealbruk. Godt arbeidsmiljø må ivaretas. Flere publikumsrettede tiltak som café-drift med uteservering vurderes på gateplan.
- 3.21. Skolene ved Tranby torg utredes ifm stedsutvikling Tranby, ref Skolebehovsplanen, KS sak 62/2022. Løpende vedlikehold for å sikre arbeidsmiljøet gjennomføres, ref budsjettpost for oppgraderinger formålsbygg. Oppstart av rehabilitering av skole på Tranby er innarbeidet i HP 2023 – 2026.
- 3.22. Som følge av mange tilbakemeldinger om at det er vanskelig å navigere i kommunens hjemmesider, startes et prosjekt for modernisering og oppgradering av disse, slik at de blir mer tilgjengelige og publikumsvennlige. En prosjektplan med budsjett legges frem sammen med 1. tertialrapport 2023.
- 3.23. I tilknytning til realiseringen av Fjordbyen og andre større utbygningsområder, skal kommunen arbeide aktivt for å få plassert deler av statlige arbeidsplasser som flyttes ut fra Oslo til Lier.
- 3.24. Arbeidet med å styrke kompetansenivået innen innkjøp og kontraktsoppfølging må gis prioritet, ref HP 2022-25, punkt 3.3. Dette omfatter også arbeidet med å forhindre arbeidslivs- og økonomisk kriminalitet. Krav til etiske retningslinjer vurderes inntatt i evalueringskriteriene. Kommuneadvokaten er styrket betydelig og må inngå i dette arbeidet.
- 3.25. Klimabudsjettet - slik det er presentert synes vanskelig tilgjengelig, ja direkte uforståelig - uten inngående kjennskap til måten dette er bygget opp på og hvilke forutsetninger som ligger til grunn for beregningene. For å øke forståelsen slik at målene oppnås, må dette presenteres og folkeligjøres på en enklere og mer lettfattelig måte. Innarbeides i HP 2024 – 2027.
- 3.26. Landbrukskontoret inkl tilsynskontoret sliter med restanser og lang saksbehandlingstid i tillegg til utfordringer knyttet til arbeidet med å gi god veiledning. Det må iverksette tiltak slik at restansene og saksbehandlingstiden reduseres og at oppgaver knyttet til veiledning prioriteres. Frist 1. tertial 2023.
- 3.27. Ansatte i skole og barnehage bruker ofte egne digitale enheter/mobil til dokumentasjon og øvrig arbeid knyttet til barn og unge. Utviklingen her skjer i raskt tempo. Kommunedirektøren vurderer om denne bruken kan utgjøre en sikkerhetsrisiko i forhold til kommunens systemer og om personvernet er sikret på en forsvalig måte. Frist 1. tertialrapport 2023.
- 3.28. Utredningen om Lier som parkeringskommune ferdigstilles. Videre gjennomføring og omfang vurderes nærmere på grunnlag av utredningen.
- 3.29. For å redusere energibehovet til gatelys, utelys på kommunale bygninger og anlegg etc vurderes en fortgang av utskifting til LED-armatur. Gatelys bør ikke stenges om natten, men en tilpasning til årstid og sted vurderes nærmere.
- 3.30. God og løpende informasjonsutveksling mellom de kommunale foretak – KF – og politisk nivå sikres gjennom mer aktiv bruk av måneds- og tertialrapportene.

- 3.31. Ordningen med fritidskontrakter gjennomgås med sikte på å øke og differensiere lønnsgodtgjørelsen slik at tilbudet utvides og at dagens underdekning unngås. Frist 1. tertialrapport 2023.
- 3.32. Lier virker å ha et gjennomarbeidet og godt opplegg for ungdomsbedrift/entreprenørskap som valgfag på ungdomstrinnet. Kommunen ser nærmere på om opplegget med entreprenørskap og ungdomsbedrift kan brukes som et særlig pedagogisk virkemiddel for å nå skoleslitere.